

RENÉ STOCKMAN

Generaal-overste van de
Broeders van Liefde

René Stockman (60) is generaal-overste van de Broeders van Liefde. Maar op zijn naamkaartje staat Superior Brothers of Charity, en dat is dichterbij de waarheid: zijn congregatie is een multinational, een wereldwijd vertakt concern met zeshonderd geestelijken en meer dan twintigduizend medewerkers. Stockman is net ingevlogen vanuit India, morgen vertrekt hij alweer naar China. De CEO van één van Gods grootste filialen op aarde is, zoals het hoort, overal en nergens tegelijk.

Jan Antonissen / Foto's Jelle Vermeersch

‘Abortus is voor mij: euthanasie op wilsonbekwamen’

In het Gentse hoofdkwartier doet de rijzige broeder wat hij altijd doet als hij aan een langer gesprek begint: hij zet een kleine klok voor zich op tafel. Hij kan niet anders, zegt hij. Zijn agenda puilt uit van de internationale afspraken. Alleen, als Stockman over euthanasie spreekt, neemt een passievolle gloed het van hem over, en verliest hij de tijd uit het oog. Een hartig, twee uur durend gesprek met 'de profet van het lijden'.

HUMO Meneer Stockman, de wet op euthanasie is nu tien jaar in voege. Hoe kijkt u daarop terug?

René Stockman «Met gemengde gevoelens. Principieel ben ik gekant tegen euthanasie, dus ook tegen de wet die euthanasie mogelijk maakt. Ik vraag me af of de wet correct wordt toegepast. Is er geen verschuiving aan de gang naar grotere willekeur en minder zorgvuldigheid? De registratie van euthanasie is

maar het topje van de werkelijkheid: veel gevallen worden niet gemeld.»

HUMO Tien jaar geleden rees vanuit christelijke hoek scherp verzet tegen de wet. Hebben de bisschoppen en politici hun stem luid genoeg laten klinken?

Stockman «De verklaring van de bisschoppen kwam te laat en was niet duidelijk genoeg. Veel mensen zaten nog met vragen. Wij hadden met specialisten onze visie moeten onderbouwen. De bisschoppen hebben daarna weinig met hun verklaring gedaan, het was alsof hun taak erop zat. Ook christelijke politici hebben zich te laks opgesteld: ze hebben de zaak laten passeren.

»Intussen stel ik vast dat al maar meer gelovigen euthanasie aanvaarden. Iemand die nu nog tegen is, is zogezegd 'onbarmhartig'. Dat heeft men mij ook al verweten, en dat heeft mij diep geraakt.

Ik verzet mij tegen euthanasie omdat het leven heilig en onaantastbaar is. Als iemand mij om euthanasie vraagt, zal ik die persoon uiterst begripvol tegemoet treden. Ik zal ook alles doen om zijn lijden te verzachten, in de hoop dat de verzachting de vraag om euthanasie zal doen verdwijnen.»

HUMO Voor u is een vraag om euthanasie een symptoom?

Stockman «Een vraag om verlost te worden van de ondraaglijke pijn waaraan je lijdt en de uitzichtloosheid waarin je verkeert. Een vraag om hulp. Maar nu wordt het verstaald als een vraag om te sterven. Dat is een grote fout.»

HUMO Bestaat euthanasie in de psychiatrische instellingen van de Broeders van Liefde?

Stockman «We stellen alles in het werk om de nood van onze patiënten te lenigen, als ze om euthanasie vragen. Nogmaals, wij zien het als een ►

‘Als de therapie zinloos wordt, zeg je: ‘Nu houdt het op’

► vraag om hulp. Maar als ze uiteindelijk toch voor euthanasie kiezen, verwijzen wij hen door. Vanuit onze overtuiging kunnen wij geen actieve euthanasie plegen.

»Als iemand zichzelf wil doden, gaan we ook niet helpen. We stellen niet alles in het werk om het te voorkomen.»

HUMO Vindt u dat de voorwaarden die in de wet zijn opgenomen, uitzichtloos fysiek of psychisch lijden, nooit vervuld zijn?

Stockman «Mijn vraag is: gaat men tot het uiterste om het lijden, dat uitzichtloos lijkt, te verzachten?»

HUMO 'Nee,' zegt u.

Stockman «Inderdaad.»

HUMO Op grond van welke ervaring spreekt u?

Stockman «Het gaat om een visie op het leven. Wij hebben geen absoluut recht om te bepalen of wij al dan niet willen leven. Vandaag hebben wij de mond vol van zelfbeschikingsrecht, vrijheid en autonomie. Ben ik ook allemaal voor. Maar: dat zijn geen absolute waarden. Het leven heeft een

intrinsieke waarde, dat ons zelfbeschikingsrecht overstijgt. Je hoeft niet gelovig te zijn om een absolute waarde aan het leven te hechten.

»Ik zeg altijd: wij zijn geen eigenaars van ons leven, wij zijn beheerders. (Wijst naar de koffietafel voor ons) Een eigenaar mag brandhout maken van deze tafel, een beheerder niet.»

HUMO Als ik toch brandhout van de tafel maak, bega ik dan een misdrijf?

Stockman «In mijn concept is het een misdrijf tegen het leven.

»Wat ook altijd aan bod komt: de kwaliteit van het leven, die door ondraaglijk lijden wordt ondermijnd. Kwaliteit is een zeer delicaat begrip. Hoe kan ik bepalen of het leven van een ander voldoende kwaliteit heeft? Dat komt mij, als mens, niet toe.

»Laat me even vanuit de antropologie spreken: je kunt het onderscheid maken tussen essentiële en accidentele kwaliteit. Het leven heeft kwaliteit op zich, maar die kwaliteit bestaat uit verscheidene variabele elementen: fysiek, psychisch, sociaal welbevinden. Dat is de accidentele kwaliteit. Begrijpt u? Het gaat erom de essentiële kwaliteit te verhogen door te werken aan de accidentele kwaliteit. Een eenzame patiënt kan, als hij goed wordt geholpen, zijn toestand plotseling niet meer als ondraaglijk ervaren.»

HUMO U ontkent de essentie van een vraag om te mogen sterven.

Stockman «Ik hoor daarin een vraag om hulp.»

HUMO Dat is paternalistisch.

Stockman «Nee.»

HUMO Toch wel.

Stockman «Nee.»

HUMO U interpreteert een vraag, meneer Stockman, naar eigen goeddunken.

Stockman «In de wet staat ook dat wij duidelijk moeten

maken wat euthanasie precies is. Wij denken hardop na over de grond van de vraag om euthanasie. Dat is niet: 'Dood mij.' Maar: 'Bevrijd mij van de pijn die ik lijd.' En bevrijden kan iets anders zijn dan doden. Daarover gaat het!»

HUMO In uw kantoor staat een mooie foto van koningin Paola, een goede bekende van u. Maar hebt u in 2002 niet betreurd dat Albert en niet Boudewijn koning van België was? Had Boudewijn de wet op de euthanasie getekend?

Stockman «Wat zou Boudewijn gedaan hebben? Het was erg edelmoedig van hem dat hij de wet op abortus niet heeft getekend. Maar edelmoedigheid is een persoonlijke kwestie. Albert heeft zich niet verzet tegen de wet op de euthanasie.»

HUMO Albert heeft het even geprobeerd.

Stockman «In geweten heeft Albert veel moeite gehad met de ondertekening van de wet. Maar goed, de omstandigheden waren anders. Toen de wet op abortus van kracht ging, heb ik gezegd: 'Nu staat de deur open voor de rest.'»

HUMO Abortus was de doos van Pandora?

Stockman (knikt) «Ik heb letterlijk gezegd: 'Nu staat de deur open voor euthanasie.' Ik beschouw abortus als een vorm van euthanasie. Euthanasie op wilsonbekwamen. Dat men nu verder gaat en de wet wil uitbreiden naar minderjarigen en wilsonbekwamen, is voor mij geen verrassing. Dat krijg je als je de deur openzet.»

HUMO Hoe noemt u die cultuur?

Stockman «Nu zou u me graag horen zeggen: 'De cultuur van de dood?'

HUMO U hébt die woorden al gebruikt.

Stockman «Johannes Paulus II ook, in zijn encycliek *Evangelium Vitae*, waarin hij een sterk pleidooi hield om de cultuur

van de dood te vervangen door de cultuur van het leven. Niemand kan ontkenen dat het een cultuur van de dood is.»

HUMO U bent een manager van een multinational bedrijf, een man van de geest. Waarom had u zo weinig begrip voor die andere man van de geest, Hugo Claus, die merkte dat zijn hersenen haperden?

Stockman «Ik heb niet gereageerd op de euthanasie van Hugo Claus, maar op de wijze waarop de media daarmee omgingen. De heroïsering. Hij kreeg bijna applaus voor zijn daad, zelfs van mensen uit de politiek.»

HUMO Guy Verhofstadt, bedoelt u.

Stockman «Ja, de toenmalige premier.»

HUMO Stel dat u vroeg of laat dement wordt.

Stockman «Ik zal geen euthanasie plegen – desnoods zet ik dat op papier. Dat betekent niet dat ik hardnekkig aan het leven vasthoud. Als ik morgen een kanker met een geringe levensverwachting krijg te hebben, zal ik zeggen: 'Er zijn grenzen aan de therapie.'»

HUMO Dat is passieve euthanasie.

Stockman «Nee, dat is: de natuur niet tegenwerken. Je laat je behandelen, maar als de therapie zinloos wordt, zeg je: 'Nu houdt het op.' Dat is ingaan tegen medische hardnekkigheid. Het is hetzelfde als het opdrijven van de dosis pijnstillers. Palliatieve sedatie.»

HUMO Waar ligt de grens tussen sedatie en actieve euthanasie?

Stockman «Moeilijk te bepalen.»

HUMO Niét te bepalen.

Stockman «Hier gaat het om de intentie. Meer verdoving geven opdat iemand sneller zou sterven kan niet. Maar sterven als het onrechtstreekse effect van het verhogen van de medicatie kan wel.

»Ik heb mijn vader ook zien lijden. We hebben hem morfine laten toedienen. Waarschijnlijk heeft het opdrijven van de morfine zijn leven

‘Hoe kan ik bepalen of het leven van een ander voldoende kwaliteit heeft? Dat komt mij, als mens, niet toe.’

ingekort. Maar het lijden was ondraaglijk, en dan moet je helpen. Het was niet de intentie mijn vader te doden, wel om hem op het eind nog enig comfort te geven.»

DE IDEALE WERELD

HUMO Daarnet had u het over kanker. U hebt kanker gehad.

Stockman «Als je de boodschap krijgt: 'Het kan afgelopen zijn,' schrik je op. Maar de slaagkans van de operatie was groot, ik heb het erop gewaagd, en het is goed gegaan. Al draag ik de gevolgen nog altijd: ik sta bijvoorbeeld nog op dieet.»

HUMO Bent u ervan overtuigd dat u na de dood goed terecht komt?

Stockman «Dat is een vast geloof, ja. Ik denk elke dag na over de dood. Dat is geen lugubere gedachte, maar een vorm van spiritualiteit. Mijn laatste levensfase is gericht op het hiernamaals.»

«Als mensen geen perspectief hebben, moet het hard aankomen, het bericht dat je kanker hebt. Het kan zelfs fataal overkomen. Voor mij was het in eerste instantie beangstigend, daarna gaf ik het een plaats in mijn levensfilosofie. De dood is geen bedreiging van het leven, de dood is een tussenstap naar het hiernamaals.»

HUMO Een Senaatscommissie discuteert intussen al een hele poos over de uitbreiding van de euthanasiewet voor minderjarigen en wilsonbekwamen. Hoe bevalt u dat?

Stockman «Als het gaat over kinderen en wilsonbekwamen, gaat men nog een stap verder. Men gaat zelfs de absolute zelfbeschikking niet meer respecteren. Men gaat ingrijpen in het leven van een ander. Waar zijn we mee bezig?»

HUMO Met kinderen onder anderen, die gruwelijk lijden en voor wie er geen oplossing meer is.

Stockman «Wanneer zijn kinderen in staat over hun dood een redelijke beslissing te nemen? De ouders zullen beslis-

sen over het lot van hun kind. Dat is dus weer een stap verder. Wat gaat de volgende zijn?»

HUMO Zegt u het maar. **Stockman** «Gehandicapten?» **HUMO** U ziet parallellen met het Derde Rijk opdoemen?

Stockman «Daar ontwikkelde men een strategie voor het elimineren van bepaalde groepen mensen. Dat is nu niet het geval. Maar je hebt wel mensen die nu, in naam van anderen, bepalen wat voldoende of onvoldoende levenskwaliteit is.»

«Ik heb, als jonge broeder, gezorgd voor kinderen met een zware mentale handicap. Kinderen die je moest wekken, kleden, eten geven, op het toilet zetten – naar wie hun ouders vaak niet meer omkeken. Zij hebben me geleerd wat echte liefde is: liefde zonder wederkerigheid. Zij hebben me geleerd een Broeder van Liefde te zijn.»

HUMO Nu spreekt u over de zin van uw leven.

Stockman «De zin van hun leven was: een zin aan mijn leven geven. Een ideale wereld zonder lijdenden of hulpbehoevenden bestaat niet. Dat zou namelijk een harde wereld zijn: mensen zouden niet meer voor elkaar zorgen.»

«Toen ik nog directeur van het Centrum Dokter Guislain was, kwam een vrouw vier jaar lang elke dag op bezoek bij haar man, die volkomen dement was. Hij herkende haar niet. Maar elke dag was zij er. Stipt. Zij noemde het: 'De invulling van mijn leven.' Zij is er een ander mens door geworden.»

HUMO Mooi verhaal, maar u verheerlijkt wel het lijden.

Stockman «We moeten alles doen om het lijden te verlichten, maar het lijden blijft een realiteit, die we niet kunnen ontkennen.»

«Sommigen van die zwaar gehandicapte kinderen, over wie ik zonet sprak, waren letterlijk helemaal in zichzelf opgesloten, ze hadden geen contact meer met de bui-

‘Hier ben je een marginaal als je God een plaats geeft’

tenwereld. Maar als je over hun rug wreef, zag je plotseling een glimlach verschijnen. Hoe minimaal ook, ze ervoeren een levenskwaliteit die wij niet kunnen vatten. Je kunt de levenskwaliteit van een ander niet beoordelen.»

HUMO Wat denkt u: wordt de uitbreiding van de wet spoedig gestemd?

Stockman «De kans is groot. Maar een legitieme vraag is: moet je over dergelijke ethische kwesties in het parlement beslissen, waar het principe meerderheid versus minderheid geldt? Moet zo iets niet worden toevertrouwd aan een groep specialisten? Men zegt dat de commissieleden specialisten zijn. Ik weet het niet.»

HUMO Stel dat het en petit comité wordt beslist: wie zal dan de echte specialisten selecteren?

Stockman «Dat is ook een lastige discussie (zucht). In het huidige staatsbestel is er geen alternatief.»

HUMO Gaan de bisschoppen zich opnieuw teweerstellen?

Stockman «De bisschoppen bereiden een nota voor.»

MOEDER EN MEESTER

HUMO Hoe schat u de huidige lichte bisschoppen in?

Stockman «Ze zitten in een lastiger parket dan tien jaar geleden. De maatschappij is aanzienlijk meer seculariseerd. Ik ben net terug uit India, waar het religieuze alomtegenwoordig is. Hier ben je een marginaal als je God een plaats geeft. Als bisschop kun je voor niemand meer goed doen: ofwel ben je te progressief, ofwel te conservatief.»

HUMO Aartsbisschop Godfried Danneels ging met de stroom mee, zijn opvolger André-Jozef

Léonard gaat er dwars tegenin. Wat is het beste?

Stockman «De kerk moet een dubbele houding aannemen, als *mater et magister*, moeder en meester. Ze moet de leer verkondigen, maar anderzijds ook tussen de mensen staan.»

HUMO Oké, maar Danneels of Léonard, was de vraag.

Stockman «Ik spreek me daar niet over uit, ik waardeer beiden. Je kunt net zo goed vragen: Benedictus of Franciscus?»

HUMO In uw geval: Benedictus. U bent een vriend van hem, dat is geen geheim.

Stockman «Ik blijf 'm waarderen, ja. Een hardliner, zegt u? Dat is zijn imago. Hij is een zachtaardige, maar rechtlijnige man. Als prefect van de Congregatie van de Geloofsleer was hij in de eerste plaats magister en mater.»

HUMO Nu verwijst u naar het pedofiëschandaal, waar hij – in tegenstelling tot wat de meeste mensen denken – als één van de eersten in de kerk is op ingegaan.

'Ik was verrast hoe slecht Benedictus er laatst uitzag'

► **Stockman** «Voilà. Hij was rechtlijnig in elk opzicht: hij durfde ook de vinger op de wonde te leggen. Franciscus hanteert een andere stijl, hij verkoopt het beter, maar inhoudelijk zie ik geen verschil tussen hen.»

HUMO **Waarom is Benedictus opgestapt als paus?**

Stockman «Hij was zo edelmoedig te erkennen dat hij het niet meer aankon. Ik heb hem laatst nog gezien, in februari van dit jaar: ik was verrast hoe slecht hij eruitzag.»

HUMO **Hij leed onder de schandaalsfeer van VatiLeaks.**

Stockman «Hij was teleurgesteld in sommige medewerkers, en stelde vast dat hij niet meer de kracht had om de klap te boven te komen. Het is beter, heeft hij gedacht, dat iemand anders het overneemt.»

Typisch Benedictus! Voor de kerk heeft hij een historische daad gesteld: de eerste paus die vrijwillig aftreedt.»

HUMO **Was VatiLeaks de wraak van voormalig staatssecretaris Angelo Sodano, vertoemd om het verlies van zijn topfunctie?**

Stockman (Zwijgt)
HUMO **U zwijgt wel lang.**
Stockman «Ik weet dat niet. Maar wel is het zo dat Benedictus veel vertrouwen geeft aan medewerkers. Bijna blind vertrouwen. Hij heeft een bijna heilige naïviteit over zich. Dat hebben we ook gezien met Tarcisio Bertone, zijn staatssecretaris. Ondanks alle interne verzet bleef Benedictus achter hem staan (verscheidene kardinalen vonden openlijk dat Bertone niet bekwaam was als staatssecretaris, red.)»

HUMO **Is Bertone zijn ondergang geweest?**

Stockman «Bertone was geen goede keuze, dat is zeker. Franciscus' keuze voor een nieuwe staatssecretaris, Pietro Parolin, is heel goed: een hoogstaand diplomaat met internationale ervaring.»

HUMO **Parolin komt uit de stal van Sodano.**

Stockman «Wordt gezegd, hè.»
HUMO **Met Franciscus lijkt het tij gekeerd. Maar u zegt: same difference?**

Stockman «Het is een stijlbreuk. Dingen zullen veranderen in een langzaam tempo, ik voorspel geen snelle ingrepen in het Vaticaan. De rol van de staatssecretaris is daarin cruciaal. Want daar is het fout gelopen, met te veel dubbele circuits. De congregaties en het staatssecretariaat hebben veel te lang naast elkaar gewerkt. Dat moet stoppen.»

HUMO **Franciscus heeft inmiddels uitspraken gedaan die we nooit van Benedictus hebben gehoord.**

Stockman «De huidige paus

doet veel pastorale uitspraken. Dat zijn geen morele uitspraken – ze zeggen niks over de leer.»

HUMO **Als hij vergoelijkend over homoseksualiteit spreekt, is dat een pastorale uitspraak?**

Stockman «Precies. Franciscus' uitspraken gaan over mensen, niet over de leer. Wat ik zeg: *mater et magister*.»

HUMO **Heel dubbel.**

Stockman «Augustinus zei al: 'Je moet de zonde haten, maar de zondaar liefhebben.' Dat is het, hè. God is rechtvaardig én barmhartig. God is dubbel. De huidige paus legt misschien meer nadruk op het barmhartige aspect, de vorige op het rechtvaardige.»

HUMO **U staat bekend als de vertegenwoordiger van de rechterflank in de kerk.**

Stockman «Ik voel mezelf progressief noch conservatief.»
HUMO **Waarom wil u weer echte katholieke scholen oprichten?**

Stockman «De vraag is gekomen van ouders die hadden geïnformeerd naar scholen waar het religieuze element nog volop aanwezig is. Katholieke scholen noemen zichzelf nu 'dialogooscholen'. Daar staan wij achter, als Broeders van Liefde. Maar voor jongeren die het geloof expliciet willen beleven, is er in onze scholen wellicht te weinig ruimte. Vandaar het idee van een nieuw soort kleine seminaries. Maken we jongeren daardoor levensvreemd? Ik dacht het niet. Jongeren op sporthumaniora's zijn toch ook niet levensvreemd?»

HUMO **Kijkt u soms met enige afgunst naar de wervende kracht van de islam, met zijn Koranscholen?**

Stockman «Laatst vroeg onze chauffeur in Indonesië of hij de wagen even mocht parkeren: 'Ik moet mijn gebed doen.' Dat bewonderde ik wel: zo'n jonge gast die in de drukte van het verkeer op zijn matje gaat zitten om contact te zoeken met Allah. Wij hadden niet gevraagd om te bidden.»

EEN HEILZAME VERNEDERING

HUMO **Iets anders. Hebt u de 'Panorama'-reportage over Jonathan Jacob gezien? De jongeman wiens stoppen doorsloegen, niet in een psychiatrische instelling werd opgenomen en later de dood vond in een politiecel.**

Stockman «Voor opname naar één van onze instellingen gebracht, geloof ik?»

HUMO **Bij de Broeders Alexianen in Boechout, die ressorteren onder de Broeders van Liefde.**

Stockman «Ik heb vernomen dat hij te gewelddadig was om opgenomen te worden. Het gebeurde ook 's avonds. Het aantal aanwezige personeelsleden was beperkt.»

HUMO **Dat was ook een vraag om hulp.**

Stockman «Men kon niet met dat extreme geweld om, heb ik begrepen. Maar je moet je vooral vragen stellen over wat daarna is gebeurd. Die vreselijke beelden van uit alle macht stampende politieagenten heb ik op YouTube gezien. Dat is geen manier om iemand te kalmeren, toch? Dat kun je met één inspuiting doen. (Zucht) Een pijnlijke kwestie.»

HUMO **Een ander pijnlijk moment was ongetwijfeld uw verschijning voor de parlementaire onderzoekscommissie naar misbruik in de kerk. In de jaren negentig hebt u, voor een van pedofilie verdachte broeder van het MPI in Roesselare, gebeld met de rijks-wacht.**

Stockman «Ik heb de rijks-wacht niet gebeld om de zaak stil te leggen, maar om die broeder niet met groot vertoon op te pakken.»

HUMO **De rijks-wacht heeft andere dingen verklaard.**

Stockman «Ik heb gevraagd rekening te houden met de toestand van de tachtigjarige broeder. Maar hij is met groot vertoon opgepakt. En ten slotte is hij in beroep vrijgesproken.»

HUMO Rik Devillé zegt: 'De orde waarin zich het grootste misbruik heeft voorgedaan, waren de Broeders van Liefde.' Hij heeft het over negenendertig geregistreerde gevallen.

Stockman «Vijftien gevallen, daar blijf ik bij. Het gaat zelfs niet over vijftien personen. We tillen zwaar aan het misbruik, maar Devillé vertelt foute dingen. Als hij eerlijk is, geeft hij me negenendertig namen. Ik heb ze nooit gekregen.»

HUMO U hebt wel toegegeven dat het vroeger gebruikelijk was broeders die zich hadden misdragen te muteren.

Stockman «Dat deden alle orden. Muteren naar plekken waar geestelijken geen direct contact met kinderen hadden. Maar misschien is dat niet altijd goed verlopen.»

HUMO Wat heeft het schandaal van het misbruik in de kerk voor u betekend?

Stockman «Ik voelde me bedrogen, onmachtig en boos. Maar achteraf is het goed dat die zaken aan het licht zijn gekomen. Het was een heilzame vernedering.»

HUMO Is er een oorzakelijk verband tussen celibaat en seksueel misbruik?

Stockman «Sommige geestelijken zullen vast kinderen vanwege seksuele problemen hebben misbruikt. Omdat ze het celibaat niet op mature wijze konden beleven. Maar je hebt evengoed seksuele problemen binnen het gezin. Dat was een grote verrassing voor mij toen ik in de psychiatrie begon. Ik had geen idee dat er zoveel incest bestond. Hoe kun je als vader je kind misbruiken?»

«Een andere ingewikkelde kwestie is: is iedereen die een kind misbruikt, een pedofiel?»

HUMO Pardon?

Stockman «Iedereen die een kind misbruikt, heet nu 'pedofiel'. Maar er bestaat een verschil tussen een pedofiel – een kernpedofiel, bedoel ik – en iemand die zich eenmalig, in een zwak moment, aan een kind vergrijpt. Het blijft verkeerd, maar een kernpedofiel

is onverbeterlijk. Die heeft een drang in zich.»

HUMO Is Roger Vangheluwe een kernpedofiel?

Stockman «Weet ik niet. Ik ben wel ontzettend geschrokken van het interview dat hij achteraf aan VT4 heeft gegeven. 'Het was maar een spelletje,' zei hij. Hij banaliseerde zijn daden. Sindsdien heb ik twijfels.»

HUMO Hij heeft ook toegegeven dat hij zijn neefje jarenlang heeft misbruikt. En dat hij meer dan één slachtoffer heeft gemaakt.

Stockman «Ik kan me daar verder niet over uitspreken.»

HUMO Waarom heeft de kerk hem nog niet gestraft?

Stockman «Hij is gestraft.»

HUMO Ah ja?

Stockman «Hij is geen bisschop meer – hij is onmiddellijk geschorst. Hij moet ook in het buitenland leven.»

HUMO In het noorden van Frankrijk.

Stockman «In Frankrijk, ja.»

HUMO Moet zo'n man geen duidelijke straf krijgen?

Stockman «Voor mij is hij gestraft door zijn schorsing. Op zijn geschoven. Er zijn andere mogelijkheden, dat weet ik: terugzetten tot de lekenstaat, bijvoorbeeld. Maar Rome heeft dat niet gedaan. Ik weet niet waarom.»

HUMO Bent u nog altijd de best ingevoerde Belg in Rome?

Stockman (Zwijgt)

HUMO Hoe vaak hebt u al met de nieuwe paus gesproken?

Stockman «Ik heb nog niet met hem gesproken: de jongste tijd zat ik vaak in het buitenland.»

HUMO Moet de paus nog even wachten?

Stockman (lacht) «Binnenkort spreken we elkaar.»

HET AVONDLAND VOOR DE ONDERGANG

HUMO U bent momenteel bezig aan uw derde ambts-termijn als generaal-overste. Dat is uitzonderlijk.

'Ik had geen idee dat er zoveel incest bestond'

Stockman «Gaan we ons nu blind staren op het priesterschap als enige functie in de kerk? Ik ben ook geen priester, maar broeder. Een vrouw kan zuster worden, theologe, pastoraal werker. Maar getrouwde mannen als priester wijden, dat zal in de toekomst gebeuren.»

HUMO Hoe behoedt u, als generaal-overste, het avondland voor de ondergang?

Stockman «Het verleden komt niet meer terug. Dat weet ik al lang. Toen ik veertig jaar geleden binnenkwam, waren er zevenhonderd broeders in België. Nu zijn het er nog honderd-twintig. Als er binnenkort geen broeders meer zijn, hoop ik wel dat onze geest nog in onze instellingen zal rondwaren. Daar werken wij nu aan in het avondland, met geestelijken en leken, met velen samen. Het licht gaat nog niet uit.»

«Alle orden muteerden geestelijken naar plekken waar ze geen contact met kinderen hadden. Maar misschien is dat niet altijd goed verlopen'

